

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ІСТОРІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

підготовки магістра

Луцьк – 2026

Силабус вибіркового освітнього компонента «Історія університетської освіти»
підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти

Розробник: Ірина Бичук , кандидат філософських наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

доц. Белкіна-Ковальчук О.В.

**Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні
кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 10 від 28 січня 2026 р**

Завідувач кафедри:

проф. Чернета С.Ю.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	A1 Освіта A1 Освітні науки, Освітні, педагогічні науки магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання 2
		Семестр 3
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні 14 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
Мова навчання		Форма контролю: залік
	Українська	

2. Інформація про викладача

ППП Бичук Ірина Олександрівна

Науковий ступінь кандидат філософських наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація роб. тел. (0332) 24-12-01, Bychuk.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

3. Опис освітнього компонента

1. *Анотація курсу.* Вибірковий освітній компонент «Історія університетської освіти» належить до циклу вибірових освітніх компонентів підготовки галузі знань А Освіта, спеціальності А1 Освітні науки, освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки». Вивчається в першому семестрі, формою підсумкового контролю є залік. На вивчення вибірового освітнього компонента відведено 4 кредити (120 годин), у тому числі: 10 год. лекційних, 14 год. практичних, 8 год. консультації та 88 год. самостійної роботи.

Університетська освіта – найголовніша складова вищої освіти. Загальновідомо, що університет це класичний, найстаріший та найпоширеніший тип закладів вищої освіти. Тому логічним є саме на прикладі університетської освіти аналізувати зміст, сучасні особливості та тенденції розвитку вищої освіти в цілому.

Фактично освіта як рівень знань, здобутих у процесі навчання, один із основних факторів соціалізації особи, її здатності повноцінно реалізувати себе у суспільному житті. В свою чергу, вища освіта – рівень освіти, який здобувається особою у закладі вищої освіти в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками атестації.

2. Силабус вибіркового освітнього компонента «Історія університетської освіти» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета і завдання освітнього компонента. Мета вибіркового освітнього компоненту «Історія університетської освіти» полягає у цілісному вивченні історично обумовлених процесів становлення і розвитку університетської системи.

Основними завданнями вивчення ВОК є:

- формування системного підходу до розуміння сутності університетської освіти;
- інтеграція майбутніх викладачів у культурно-освітній простір університету; забезпечити засвоєння здобувачами освіти основних теоретичних положень та важливих вузлових проблем, основного фактичного матеріалу, що характеризують різні етапи формування мережі та розвитку університетських закладів;
- імплементация цінностей університетської освіти в систему особистісних цінностей магістрантів;
- вивчення ключових засад формування культурно-освітнього простору університету як ціннісного, передумови академічної культури.

3. *Soft skills*: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

Практичні результати навчання:

1. Уміння визначати основні риси класичної моделі університету та їх вплив на розвиток європейської освіти.
2. Здатність описувати етапи розвитку університетської освіти в Україні та їх історичний контекст.
3. Здатність оцінити вплив Болонського процесу на організацію та структуру університетської освіти в Україні та Європі.
4. Здатність аналізувати роль відкритої освіти в стратегії розвитку дослідницьких університетів, зокрема через онлайн-курси та відкриті дані.
5. Уміння оцінити конкурентоспроможність українських університетів на міжнародному рівні та визначити можливі шляхи її покращення.
6. Здатність описувати та аналізувати сучасні моделі університетської освіти, зокрема на основі компетентностей і гнучких навчальних підходів.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Становлення університетської освіти						
Тема 1. Виникнення університетів в Західній Європі	14	2	2	9	1	ДС, ПР, ДБ/10
Тема 2. Виникнення класичної моделі університету	13		2	10	1	ДС, ПР, ДБ/10
Тема 3. Становлення університетської освіти в Україні	12	2		9	1	
Тема 4. Виникнення і розвиток дослідницьких університетів	13		2	10	1	ДС, ПР,

						ДБ/10
Разом за модулем I.	52	4	6	38	4	30
Змістовий модуль 2. Університетська освіта: сучасний етап розвитку						
Тема 5. Університетська освіта у контексті Болонського процесу	15	2	2	10	1	ДС, ПР, ДБ/10
Тема 6. Характеристика систем університетської освіти в провідних країнах світу	13		2	10	1	ДС, ПР, ДБ/10
Тема 7. Відкрита освіта в стратегії дослідницьких університетів	14	2	2	10		ДС, ПР, ДБ/10
Тема 8. Конкурентний потенціал дослідницьких університетів України	13		2	10	1	ДС, ПР, ДБ/10
Тема 9. Сучасні моделі розвитку університетської освіти	13	2		10	1	
Разом за модулем II.	68	6	8	50	4	40
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота						30
Всього годин/ Балів						100

Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, ПР – презентація, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Становлення університетської освіти		
1.	Проаналізувати особливості виникнення університетів в Західній Європі	9
2.	Охарактеризувати класичної моделі університету.	10
3.	Проаналізувати виникнення і розвиток дослідницьких університетів	10
4.	Проаналізувати особливості створення університетської освіти в Україні	9
Змістовий модуль 2. Університетська освіта: сучасний етап розвитку		
5.	Університетська освіта у контексті Болонського процесу : особливості розвитку	10
6.	Проаналізувати унітарну та бінарну системи вищої освіти в сучасному освітньому просторі	10
7.	Проаналізувати новітні форми електронного навчання	10
8.	Проаналізувати сучасний стан і тенденції розвитку вищої освіти в Україні	10
9.	Дослідити сучасні моделі розвитку університетської освіти	10
	Всього	88

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ВОК «Історія університетської освіти» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 26.06.2025 р. Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Формою контролю вивчення ВОК «Історія університетської освіти» є залік. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – 100 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, робота в малих групах, індивідуальна робота здобувачів освіти, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Оцінювання тем для самостійної роботи, які виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти і не розглядаються під час аудиторних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю, підсумкового контролю.

Згідно із Силабусом ВОК здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету. При цьому загальна кількість балів за поточну роботу, у випадку ОК, де передбачено залік, не може перевищувати, як правило, 100 балів.

Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з ВОК.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які визначені силабусом ВОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові

опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права дозвяти будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Повторне складання заліків, екзаменів допускається не більше як два рази з кожного ОК: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак **академічної недоброчесності** в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч.6 статті 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, працевлаштування, участь у програмі академічної мобільності, здобуття освіти за іншою спеціальністю (освітньою програмою), навчання за програмою «Подвійний диплом», тривале відрядження за основним місцем роботи, станом здоров'я, перебування у відпустці в зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, наявність статусу особи з особливими освітніми потребами) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (див. Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки).

Підготовка здобувачів вищої освіти за **дуальною формою** здобуття освіти у ВНУ імені Лесі Українки здійснюється відповідно до Положення про підготовку здобувачів за дуальною формою здобуття освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.08.2025 р. Години, форма навчання та особливості організації освітнього процесу

визначаються на семестр (поточний навчальний рік) та відображаються в індивідуальних графіках навчання здобувачів освіти та програмі навчання.

В процесі вивчення ВОК під час проведення занять можуть використовуватись технології дистанційного навчання через мережу «Інтернет» в умовах карантинних обмежень, воєнного стану; навчанні здобувачів освіти під час хвороби; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо (див. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки). Навчання осіб із особливими потребами передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання під час здійснення всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти. Під час організації освітнього процесу в Університеті технології дистанційного навчання можуть використовуватись при проведенні навчальних занять, контрольних заходів, а також при забезпеченні самостійної роботи.

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення змісту ОК шляхом подання пропозицій викладачу. Електронна адреса викладача для таких пропозицій: Vychuk.Irina@vnu.edu.ua

V. Підсумковий контроль

Із вибіркових освітніх компонентів форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом.

Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Питання до заліку

1. Основні витоки та періоди становлення освіти в Україні.
2. Основні витоки та періоди становлення освіти світі.
3. Шляхи виникнення західноєвропейських університетів. Перші університети: Болонья та Париж, Оксфорд та Монпельє.

4. Структура університету. Класичний «набір» факультетів: богословський, юридичний, медичний та артистичний.

5. Колегії. Форми навчання. Вчені звання. Зміст навчання, його релігійна та світська складові.

6. Соціальний склад середньовічного студентства; повсякдення, спосіб життя. Творчість вагантів, або голіардів.

7. Дослідницькі університети в інноваційній системі США .

8. Національна модель розвитку дослідницьких університетів Німеччини.

9. Трансформація університетської освіти Франції.

10. Стратегія формування університетів світового класу Китаю.

11. Соціально-історичні етапи розвитку вищої освіти в Україні.

12. Основні тенденції розвитку вищої школи в Україні на початку третього тисячоліття.

13. Державна політика у галузі вищої освіти в Україні.

14. Університетська освіта в Україні.

15. Нормативно-законодавча база освіти в Україні

16. Структура освіти України.

17. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні освіти.

18. Мета, принципи та завдання вищої освіти в Україні.

19. Етапи входження України в Болонський процес. Навчання в умовах в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП).

20. Вищий навчальний заклад та його структурні підрозділи

21. Основи мотивації навчання. Суть, зміст і структура мотивів навчання.

22. Сучасні теорії мотивації і їх застосування в процесі навчання.

23. Чинники євроінтеграції вищої освіти.

24. Хронологія подій Болонського процесу.

25. Залучення європейських держав у Болонський процес.

26. Основні документи Болонського процесу.

27. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і Європейських держав.

28. Стратегічні завдання реформування вищої освіти України.

29. Пріоритетні напрями реформування вищої школи.

30. Основні шляхи проведення реформ у системі вищої освіти України.

31. Форми навчання у вищому навчальному закладі: денна, вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна.

32. Становлення і розвиток студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, ЗВО.

33. Наполеонівська (французька) модель університету.

34. Гумбольдтівська (німецька) модель університету.

35. Ньюманівська (англійська) модель університету.

36. Американська модель університету.

37. Організація та інформаційне забезпечення навчального процесу у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

38. Основні моделі університетської освіти Класична та посткласична моделі університетської освіти.

39. Унітарна та бінарна системи вищої освіти в сучасному освітньому просторі.

40. Правове забезпечення діяльності вітчизняних дослідницьких університетів.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

10 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого представлення завдання на практичному занятті.

7 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

4 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який виявляє розуміння основних положень теоретичного матеріалу, здатний/-а з помилками та неточностями відтворити приблизно половину навчального матеріалу, частково висвітлює ключові положення теми. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності. Відповідь в цілому правильна, але недостатньо осмислена, частково аргументована теоретичними твердженнями.

1 бал - Оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінки в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Не зараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література

1. Ashrafi Ali. The Educational Evolution in Germany, the study case: Primary Education (Grundschule). *Journal of Educational Psychology*. 2021. Vol 9. P. 1-8.

2. Bychuk I., Karpenko O., Sonechko O., Lazareva A., Rizak G. The Role of Higher Education in Promoting Socio-Economic Mobility: A Bibliographic Review. *Futurity Education*. 2025. № 5(1). Pp.110–130.

3. Plavčan P., Tkachova N. O., Zeniakin O. S. Digitalization of university education: advantages, risks, and prospects. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. Вип. 53. С. 62-73.
4. Астаф'єва К. Взаємодія університетської освіти та соціальних комунікацій. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*. 2023. March 31. С. 48-49.
5. Бровко К. Конкуренентоспроможність університетської освіти в умовах кризових трансформацій. *Молодь і ринок*. 2025. № 10 (242) С. 76-80.
6. Волярська О.С. перспективи розвитку університетської освіти в Україні. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти*, 2022. № 1(2). С. 339-347.
7. Грушевський М.С. За український університет. URL : https://www.m-hrushevsky.name/uk/Publicistics/1912/ProUkrMovuIUkrShkolu/ZaUkrajinskyjUniversytet.html#google_vignette
8. Дорогань-Писаренко Л., Безкровний О., Лега О., Песцова-Світалка О. Університетська освіта: навчальний посібник. Полтава: ПДАА, 2020. 142 с.
9. Корнійчук М. В. Наукові підходи дослідження розвитку університетської освіти Польщі. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2(10). С. 194-206.
10. Корнійчук М. Сучасні моделі розвитку університетської освіти. *Актуальні проблеми системи освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – вищий навчальний заклад*. 2023. Вип.1 (3). С. 394–402.
11. Кугай К.Б. Класична університетська освіта в Західній Україні: історичний огляд. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2021. Вип.1(1). С. 21-26.
12. Кугай К.Б. Організаційно-педагогічні передумови становлення і розвитку Львівського університету. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 29. Т. 2. С. 259–263.
13. Литвинов О. Університетська арена думок. *Пропілеї права та безпеки*. 2024. Вип. 2-3. С. 10-16.
14. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. К. : Центр учбової літератури, 2021. 288 с.
15. Муқан Н., Шийка О., Шийка Дж. Система забезпечення якості університетської освіти в Австрії. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. Вип. 23. С. 26–31.
16. Петрова С. Розвиток університетської освіти Німеччини. *Grail of Scienc*. 2024. Вип. 36. С. 432–434.
17. Радіонова Л., Козирєва Н. Університетська освіта: виклики сучасності. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 19. С. 337-349.
18. Сігаєва Л.Є. Трансформація університетської освіти: історія та реалії. *Педагогічні науки*. 2021. Вип. 150. С. 145-152.
19. Товканець Г., Кізима Є. Особливості цифровізації університетської освіти в європейських країнах. *Молодь і ринок*. 2025. № 2 (234). С. 17-22.
20. Університетська освіта в Україні : навчальний посібник для іноземних студентів / А.Л. Хрипунова, М.П. Заверющенко, Н.В. Рязанова-Хитровська, А.І. Доброжан. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 237 с.